

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudcem Mgr. Ondřejem Bartošem ve věci

žalobce: J. H., narozený dne X,
bytem X,
zastoupený Mgr. Janem Urbanem, advokátem,
sídlem Purkyňova 101, 563 01 Lanškroun,

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 13. 10. 2022, č. j. RN-X-315-MSD, kterým bylo rozhodnuto o námitkách žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 6. 2022, č. j. I. 1-2R-10.6.2022 – 428/X/113-176033, a rozhodnutí žalované ze dne 13. 10. 2022, č. j. RN-X-315-MSD, kterým bylo rozhodnuto o námitkách žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 6. 2022, č. j. II. 1-2R-10.6.2022 – X,

takto:

I. Ruší se

- a. rozhodnutí žalované ze dne 13. 10. 2022, č. j. RN-X-315-MSD, kterým bylo rozhodnuto o námitkách žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 6. 2022, č. j. I. 1-2R-10.6.2022 – X,
- b. rozhodnutí žalované č. I ze dne 10. 6. 2022, č. j. 1-2R-10.6.2022 – X,

c. rozhodnutí žalované ze dne 13. 10. 2022, č. j. RN-X-315-MSK, kterým bylo rozhodnuto o námitkách žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 6. 2022, č. j. II. 1-2R-10.6.2022 – X,

d. rozhodnutí žalované č. II ze dne 10. 6. 2022, č. j. 1-2R-10.6.2022 – X.

II. Věc se vrací žalované k dalšímu řízení.

III. Žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení ve výši 3 146 Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku k rukám právního zástupce žalobce.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Rozhodnutím č. I ze dne 10. 6. 2022, č. j. 1-2R-10.6.2022 – X, rozhodla žalovaná podle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, tak, že žalobci uložila povinnost vrátit žalované přeplatek na vdoveckém důchodu v částce 221 506 Kč, který vznikl za období od 10. 8. 2019 do 9. 7. 2021.
2. Rozhodnutím č. II ze dne 10. 6. 2022, č. j. 1-2R-10.6.2022 – X, rozhodla žalovaná podle § 3 odst. 5 zákona č. 469/2020 Sb., o jednorázovém příspěvku důchodci v roce 2020 a o změně zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve spojení s § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení tak, že žalobci uložila povinnost vrátit žalované přeplatek na příspěvku ve výši 5 000 Kč.
3. Napadenými rozhodnutími uvedenými v záhlaví rozsudku rozhodla žalovaná o námitkách žalobce proti právě uvedeným rozhodnutím žalované jako správního orgánu prvního stupně tak, že v obou případech námitky zamítla a rozhodnutí potvrdila.

II. Žalobní argumentace

4. Žalobce se domáhal zrušení napadených rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení žalované. Tvrdil, že napadená rozhodnutí jsou nezákonná. Poukázal na řízení vedené u zdejšího krajského soudu pod sp. zn. 50 Ad 6/2022, v němž je řešena předběžná otázka zániku nároku žalobce na vdovecký důchod ke dni uzavření manželství dcery žalobce M. (tj. ke dni 20. 7. 2019), o kterou žalobce nadále pečuje. Žalobce dále rozvinul argumentaci zabývající se splněním podmínek nároku žalobce na vdovecký důchod ve vztahu k otázkám nezaopatřenosti jeho dcery M., uzavřením jejího manželství, žalobcovy faktické péče o dceru a rozhodnutí žalované, v důsledku, něhož zanikl nárok na vdovecký důchod, označil za nezákonné. I v případě, kdy by správní soud toto rozhodnutí aproboval, nemá žalovaná nárok na vrácení přelátku na vdoveckém důchodu za období od 10. 8. 2019 do 9. 7. 2021 v částce 221 506 Kč, a to z důvodu, že nebylo postaveno najisto, zda žalobce skutečně zaviněně porušil svou povinnost k oznámení uzavření manželství dcery (první skutková podstata podle § 118 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Žalobce tvrdil, že neprodleně po uzavření manželství dcery tuto skutečnost žalované oznámil a doložil její oddací list. V rozhodnutí o námitkách pak žalovaná podřadila situaci žalobce pod druhou skutkovou podstatu podle § 118 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, tedy že

žalobce neoprávněně vyplacené dávky vdoveckého důchodu přijal, resp. nevrátil, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byly vyplaceny neprávem. Žalobce toto předpokládat nemohl, neboť pracovnice žalované mu sdělila, že uzavření manželství dcery nemá na poskytování vdoveckého důchodu vliv, a důchod mu nadále vyplácela. Žalobce také v letech 2019 a 2020 dokládal potvrzení o dceřině studiu. Žalovaná se tak musela otázkou nároku žalobce na vdovecký důchod průběžně zabývat.

III. Vyjádření žalované

5. Žalovaná se k žalobě vyjádřila tak, že ponechává rozhodnutí v této věci na úvaze soudu.

IV. Posouzení věci krajským soudem

6. Soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále též „s. ř. s.“) žalobou napadené rozhodnutí. Vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§75 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za splnění podmínek § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.
7. Žaloba je důvodná.
8. V řízení vedeném zdejším soudem pod sp. zn. 50 Ad 6/2022 posuzoval soud jako předběžnou otázku nárok žalobce na vdovecký důchod po manželce podle § 49 odst. 1 ve spojení s § 49 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále také „ZDP“) a nárok na jednorázový příspěvek důchodci v roce 2020 podle § 3 odst. 5 zákona č. 469/2020 Sb. Krajský soud v tomto řízení vzal za prokázané, že dcera žalobce M. K. dosud nedosáhla 26. roku věku a soustavně se připravuje na budoucí povolání studiem na Vyšší odborné škole pedagogické a Střední pedagogické škole v L., je tedy pro účely ZDP nezaopatřeným dítětem. Fakt, že uzavřela manželství, je z pohledu ZDP irelevantní. Pokud jde o druhou zákonem stanovenou podmínku, tj. o samotnou péči, žalovaná chybně vyšla pouze ze stavu formálně právního, a aniž by se zabývala tím, kdo fakticky o nezaopatřené dítě pečuje, a dospěla k nesprávnému, resp. nepodloženému závěru, že uzavřením manželství M. K. žalobce jako otec přestal o dítě pečovat.
9. Pokud jde o průběh řízení před správními orgány, stejně jako o skutkové okolnosti posuzované věci, tyto jsou účastníkům známy a krajský soud odkazuje na odůvodnění rozsudku zdejšího soudu ze dne 1. 2. 2023, č. j. 50 Ad 6/2022-40, kde jsou podrobně popsány.
10. Žalovaná rozhodla o povinnosti žalobce vrátit přeplatek na vdoveckém důchodu podle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení:
- Jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.*
11. Rozsudkem zdejšího krajského soudu ze dne 1. 2. 2023, č. j. 52 Ad 6/2022-40, bylo zrušeno rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2022, č. j. RN-X/315-MKE a věc byla žalované vrácena k dalšímu řízení. Uvedeným rozhodnutím byly zamítnuty námitky žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 12. 2021, č. j. R-2.12.2021-X, kterým byl žalobci od 10. 7. 2021 odňat

vdovecký důchod. Rozhodnutí ve věci odnětí vdoveckého důchodu žalobci bylo tedy krajským soudem pravomocně zrušeno, přičemž žalovaná byla zavázána právním názorem, že nemůže obstát závěr, že by dcera žalobce přestala být nezaopatřeným dítětem z důvodu uzavření manželství.

12. Za stávající procesní situace tedy nelze dospět k závěru, že by důchod byl žalobci vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože žalobce nesplnil některou jemu uloženou povinnost. Neopodstatněný je též závěr, že žalobce přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel. Nelze ani uzavřít, že by žalobce jinak vědomě způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel. Jinými slovy, ani jedna ze skutkových podstat zakotvených v § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení nebyla naplněna, resp. nesvědčí o tom podklady založené ve správním spise.

13. Právě uvedené platí obdobně i o jednorázovém příspěvku důchodci v roce 2020. Zde byla rozhodnutí žalované opřena o § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení:

Jestliže byl občanu vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu, má plátce důchodu vůči tomuto občanu nárok na vrácení těch vyplacených částek starobního důchodu, které nenáležely. To platí obdobně, zanikl-li nárok na vdovský nebo vdovecký důchod z důvodu uzavření nového manželství nebo nárok na sirotčí, vdovský nebo vdovecký důchod z důvodu dosažení 26. roku věku nezaopatřeného dítěte.

Toto ustanovení se na jednorázový příspěvek důchodci použije na základě § 3 odst. 5 zákona č. 469/2020 Sb.:

Neprávem vyplacený příspěvek se vrací příslušnému orgánu sociálního zabezpečení. Při vymáhání neprávem vyplaceného příspěvku se postupuje obdobně jako při vymáhání neprávem vyplaceného důchodu.

14. Ani závěr o tom, že jednorázový příspěvek důchodci byl žalobci vyplacen neprávem, nemá oporu ve správním spise a z důvodů uvedených shora neobstojí.

V. Závěr a náklady řízení

15. Krajský soud uzavírá, že žalobu shledal důvodnou, proto napadená rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil pro nezákonnost a současně podle § 78 odst. 3 s. ř. s. zrušil i obě rozhodnutí žalované jako správního orgánu prvního stupně, která vydání napadených rozhodnutí předcházela; tato rozhodnutí měla podklad v rozhodnutí, které v důsledku zrušujícího rozsudku krajského soudu v řízení ve věci sp. zn. 50 Ad 6/2022 pozbylo právní moci, a s ohledem na tuto okolnost shledal krajský soud takový postup opodstatněným. Současně krajský soud podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vyslovil, že se věc vrací žalované k dalšímu řízení.

16. Právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku, je v dalším řízení správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

17. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. a procesně neúspěšné žalované uložil povinnost nahradit procesně úspěšnému žalobci náklady řízení. Náklady řízení představuje odměna advokáta za 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, písemné podání ve věci samé – žaloba) dle § 7 bodu 3. ve spojení s § 9 odst. 2 vyhl. č. 177/1996

Sb., advokátní tarif, po 1 000 Kč, celkem 2 000 Kč, a dále paušální náhrada hotových výdajů advokáta po 300 Kč (dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu) spojených s 2 úkony právní služby, celkem 600 Kč. Odměnu a paušální náhradu hotových výdajů advokáta je nutno navýšit o náhradu za daň z přidané hodnoty ve výši 546 Kč, neboť advokát žalobce je plátcem této daně (§ 57 odst. 2 s. ř. s.), což je známo krajskému soudu z úřední činnosti (řízení ve věci sp. zn. 50 Ad 6/2022). Řízení nepodléhalo poplatkové povinnosti. Náhrada nákladů řízení činí celkem 3 146 Kč. Platební místo bylo určeno v souladu s § 149 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., přiměřená lhůta ke splnění povinnosti pak v souladu s § 160 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s 64 s. ř. s.

Poučení:

Rozsudek, který byl doručen účastníkům, je v právní moci.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost (mimořádný opravný prostředek) ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice 30. května 2024

Mgr. Ondřej Bartoš v. r.
samosoudce